

Utlåtande utifrån kommunens delårsrapport per 2022-08-31

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport för perioden januari – augusti 2022 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder oss revisorer.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen. Granskningen har utförts enligt god revisions- sed i kommunal verksamhet. I allt väsentligt, är delårsrapporten upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Prognosen för årets resultat är 72,6 miljoner kronor. Budgeten anger ett resultat med 20,0 miljoner kronor och prognosen är därmed 52,6 miljoner kronor bättre än budget. Det positiva resultatet består av engångsintäkter från reavinster och exploatering. När engångsintäkter i form av realisationsvinster och intäkter från exploatering 75,2 miljoner kronor räknas av, prognostiseras årets resultat till ett underskott med 2,6 miljoner kronor. Det motsvarar -0,2 procent av skatte- och statsbidragsintäkter. Prognosen är därmed 22,6 miljoner kronor sämre än det budgeterade överskottet med 20,0 miljoner kronor.

Nämnderna prognostiserar en budgetavvikelse om totalt -46,2 miljoner kronor. De största avvikelserna visar kommunstyrelsen – 7,4 miljoner kronor, vård- och omsorgsnämnden -10,8 miljoner kronor, barn- och utbildningsnämnden -21,6 miljoner kronor samt socialnämnden -7,0 miljoner kronor.

Kommunfullmäktige har beslutat om tre övergripande verksamhetsmässiga mål för 2022. Kommunstyrelsens bedömning är att målen ”Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov” och ”Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet” samt målet ”Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande” kommer helt uppfyllas vid helåret.

Kommunfullmäktige har beslutat om tre finansiella mål för 2022. Kommunstyrelsens bedömning är att ett av målen beräknas uppnås till årets slut, d.v.s. målet om att exploateringsverksamheten totalt sett ska ge överskott för kommunen. Målet om överskott motsvarande 2 procent av skatte- och statsbidragsintäkterna exklusive realisationsvinster och exploatering, beräknas inte uppnås till årets slut om inte förbättring sker med 38,0 miljoner kronor. Målet om att överskott och intäkter i första hand ska användas till att minska skuldsättningsgraden och eller finansiera investeringar riskeras att inte uppfyllas.

Vår bedömning är att det prognostiserade resultatet i delårsrapporten delvis är förenligt med de finansiella målen och förenligt med de verksamhetsmässiga målen som kommunfullmäktige beslutat om för att kommunen ska uppnå god ekonomisk hushållning.

Våra väsentliga iakttagelser och synpunkter

Vi har sedan 2020 varit kritiska till att kommunstyrelsens ledning, styrning, uppföljning och kontroll inte varit tillräckligt tillfredsställande. I vår revisionsberättelse för 2020 konstaterade vi sammanfattningsvis att vi i våra genomförda fördjupade granskningar uppmärksammat väsentliga brister. I vårt utlåtande av delårsrapporten 2021-08-31 övervägde vi att ge en anmärkning till kommunstyrelsen i vår revisionsberättelse för 2021. Då vi utifrån våra granskningar konstaterat att kommunstyrelsens ansvarsutövande fortsatt väsentligt brustit riktade vi en anmärkning mot kommunstyrelsen i revisionsberättelsen 2021 för:

- Bristande måluppfyllelse verksamhet – styrelsens samordningsansvar och uppsikt hade inte varit tillräcklig för att uppnå fullmäktiges verksamhetsmål, uppdrag eller föreskrifter för verksamheten.
- Bristande måluppfyllelse ekonomi – styrelsen hade inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppnå fullmäktiges ekonomiska mål för den egna verksamheten och följt beslutad budgetram.
- Brister i styrning och intern kontroll av verksamhet - styrelse hade i sitt samordningsansvar och uppsikt inte säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de beslut, riktlinjer, rutiner m.m. som kommunfullmäktige lagt fast.
- Brister i styrning och intern kontroll av ekonomi – styrelsen hade för sin egen verksamhet inte säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de ekonomiska beslut, riktlinjer, rutiner m.m. som fullmäktig lagt fast.

Revisorerna informerade tidigt under våren kommunfullmäktiges presidium om att revisorerna skulle lämna en anmärkning till kommunstyrelsen i revisionsberättelsen. Inför kommunfullmäktiges beslut om ansvarsfrihet för kommunstyrelsen 2022-05-30 hade kommunfullmäktiges presidium inhämtat förklaring från kommunstyrelsen på ett antal frågor t.o.m. juni och september.

På kommunfullmäktiges sammanträde 2022-09-26 beslutade kommunfullmäktige att bevilja kommunstyrelsen och dess förtroendevalda ansvarsfrihet för 2021 års förvaltningen samt att ställa sig bakom revisorernas anmärkning eftersom den kritik som riktats mot kommunstyrelsen rörde väsentliga områden för ledning och styrning i Håbo kommun. Kommunfullmäktiges presidium hade yttrat sig som underlag för besluten.

Vi noterar sammanfattningsvis att i svaren på kommunfullmäktiges presidiums frågor till kommunstyrelsen har kommunstyrelsen bedömt att det sker ett förbättringsarbete gällande kommunstyrelsens ledning och styrning. T.ex. som att det pågår ett löpande arbete med att etablera eller förbättra rutiner som har identifierats som bristfälliga i olika granskningar och analyser. Samt att arbetet sker brett inom kommunstyrelsens ansvarsområde och har under 2022 fortsatt med att stärka strukturerna och etablera arbetsformer när det gäller internkontroll, systematiskt arbetsmiljöarbete liksom förstärkt uppföljning inom upphandlingsområdet m.m.

Sid 3 (3)

Vi är mycket kritiska till det rådande hårda samtalsklimatet från förtroendevalda politiker gentemot anställda medarbetare samt att det finns åtta anmälningar under första halvåret 2022 där politiker har betett sig på ett sätt som upplevts kränkande gentemot tjänstepersoner. Vi noterar i svaret att kommunstyrelsen enhälligt har beslutat om att uppdra till kommunledningsförvaltningen att ta fram ett förslag till uppförandekod för politiker i kommunen.

Vi konstaterar att i nuläget är kommunstyrelsens interna kontroll fortsatt otillfredsställande gällande hantering av revisionens granskningsrapporter. Våra fördjupade granskningsrapporter läggs inte ut på hemsidan enligt god revisionssed och kommunfullmäktigeledamöterna får inte löpande ta del av revisionsrapporterna enligt våra missiv. Vi har flera pågående fördjupade granskningar för 2022 som kommer att vara ett underlag inför vår ansvarsprövning i revisionsberättelsen för 2022 och val av kritik.

Vi vill poängtera att kommunen har stora utmaningar framåt både verksamhetsmässigt och ekonomiskt. Enligt delårsrapporten har en försämring skett gällande det prognostiserade resultatet för nämnderna med -46,2 miljoner kronor för helåret jämfört prognosen i delårsuppföljningen per mars som visade -28,0 miljoner kronor. Kommunfullmäktige beslutade 2022-06-13, när delårsuppföljningen för mars behandlades, att uppmana nämnderna att vidta åtgärder för att hålla sin driftbudgetram. Även om det redovisas åtgärder i delårsrapporten för anpassning av budgetramarna är det med stor oro vi ser att barn- och utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden visar så stora underskott jämfört med budget. Att nämnderna håller sina budgetar och att kommunstyrelsen ledning, styrning, uppsikt och samordningsansvar över nämnderna är tillfredsställande är avgörande för att uppfylla kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning och nå kommunfullmäktiges uppsatta mål.

Bålsta 27 oktober 2022

På uppdrag från Håbo kommuns revisorer

Inger Kölestam
Ordförande

Bilaga: Granskning från KPMG om delårsrapporten per 2022-08-31

Revisorerna har godkänt utlåtandet digitalt vid sammanträdet 2022-10-27